

**Eesti paarismälumängu karikasarja 2008/2009 V etapp.
Kuma Talvekilb. Paide, 20. XII 2008. I plokk**

1. See kaks korda ühe ja sama naisega abiellunud endine suurtükiväelane elas tükk aega USA-s, Vermontis, ent tundis kangekaelset vastuseisu kapitalistliku lääne ilminguile nii Uues kui Vanas Maailmas – eriti sellega kaasnevale tarbijalikkusele ja amoraalsusele. Kuid veelgi enam rõhus tema hinge sünnimaa poliitiline argipäev: ilma kommunistlike ideedeta, aga koos bolševistliku amoraalsuse ja agressiivsusega. Hingepuhtuse ja sisemise väärikuse säilitamiseks rõhutas: elagem ilma valeta! Ei hoidnud mõtteid sugugi enda teada, avaldas nt. autobiograafilised mälestused „Vasikas puskes tammega” ning poeemis „Preisi ööd” on kirjeldanud punaarmee pogromme Ida-Preisimaal (*kes veel neitsid, saavad naisteks ja naised – laipadeks peagi*). **Kes?**

2. Kas mäletate veel, kes? Tollane Maailmapanga president sattus paari aasta eest Türgis piinlikku olukorda, kui mošeed külastades tuli jalatsid ära võtta. Põhjust näete pildil... Oma toonaselt kõrgelt ametipostilt on ta tänaseks skandaali tõttu taandunud – nimelt süüdistatuna sõbranna edutamises. Varasemast ajast teatakse teda ka kui Iraagi sõja üht peaarhitekti ning USA abikaitseministrit 2001-2005. Kogu küsimuse võib ka lühemalt sõnastada – **kes on pildil?**

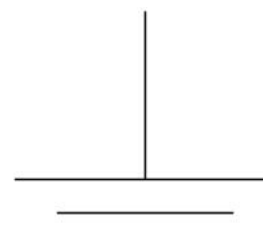

3. **Mis kohanimi?** Eestimaal võrdlemisi levinud – seda kohtab vähemalt kolmes maakonnas, sealhulgas mitu küla, mõisa, oja, raudteejaam, soo, tänav Tapa linnas jne. Järvamaal oli sellenimeline vald, mille piiridesse jäid nii Andres Larka kui Jüri Vilmsi sünnipaigad. Suisa müstika, et pidepunkte leiab ka kaugemalt – sellenimelised linnad on Kreekas ja Sierra Leones ning jõed Filipiinidel ja Malaisias. Abi peaksite saama ka pilte uurides...

4. Sel spordialal on eestlased võitnud medaleid nii EM- kui MM-võistlustelt, ent mitte olümpialt. Tõsi küll, kaks Eestiga tihedalt seotud meest on olümpiamedali omanikud (1912, 1964), kuid tänapäeval on nad mõlemad siiski hoopis lätlaste medalivõitjate loetelus... Eestis peetud s/s Kalevi esimese sellealase mõõduvõtu võitis Ernst Idla (1922), esimese tiitlivõistluste medali tõi Johannes Siir (1931). Enn Meriväli on sel alal koguni 21-kordne NSV Liidu tšempion. Kaks seda ala harrastanud daami on valitud Eesti parimaks naissportlaseks. Eesti meistrite loetelust võib leida sellised nimed nagu: Allik, Lomp, H. Raivet, Leino Pets, Raukas; aga ka Pöder, Orav, Karu, Jänes, Ilves, Kits, Hunt, Kass ... jne. **Mis spordiala?**

5. **Mida tähistab see tingmärk elektroonika skeemides?**

Kuma Talvekilb 2008. II plokk

6. Mis riik?

- Naiste huvide kaitsega tegeldakse suisa ministeeriumi-tasemel (eesotsas naisministriga)
- Mitte ainsatki „päris oma” Nobeli preemiat mitte kunagi mitte üheski kategoorias
- Kõrgeim mäetipp on 2994 m; kohalikus keeles tähendab nimi *a la* „Udude mägi”
- Selle maa sportlane on võitnud kõige rohkem purjetamise olümpiamedaleid
- 2008. a olümpialt 2 kulda individuaalaladel – kergejõustikus ja ujumises
- Elanikkonnast 75% on rooma-katoliku usku; 15% protestandid
- Sõdis I ja II maailmasõjas liitlaste poolel Saksamaa vastu
- Eesti järel maailmas teine põlevkivitoodangult
- Praegune rahaühik kehtib 1994. aastast

7. Näete pildil taime, mida on peetud ilusate, kuid tundekülmade ja kalkide naiste sümboliks, kes ei armasta, kuid ometi köidavad vastassugupoolt. Kena kasvukuju, läikivate tumeroheliste lehtede ja nagu vahast voolitud õite tõttu olid nad Euroopas XIX sajandil ühed armastatumad lõikelilled, seda eriti Itaalias, Prantsusmaal, Belgias ja Briti saartel. Euroopasse jõudsid alles 1730. aasta paiku, algne kodu oli hoopiski Hiina, Korea ja Jaapani mäestikumetsades. On teada umbes veerand tuhat eri liiki; mõnede puhul neist, mis kannavad korraga suurt arvu õisi, on eelistatud bonsai-vorm. **Mis taim?**

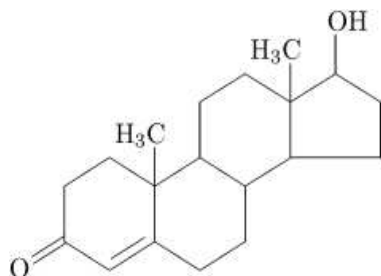

8. Küsitava Islay saarelt pärit linnaseviski nimi on lühend, mida ei ole enam võimalik üheselt tõlkida, kuid tehas interpreteerib seda väga lüüriliselt – „kaunis org suure lahe ääres“. „Viinavabrik” asutati 1815. aastal ning selle traditsioonilised tootmisvõtted on püsinud muutumatuna tänapäevani. Selle tulemusena valmiv eriline linnaseviski on iseloomuliku turbuse, suitsuse, merehõngulise ning aimatavalt magusa maitsega. Kõigist linnaseviskidest suitsuseim viski on läbimüügilt 1. kohal Islay linnaseviskidest ning 8. kohal maailmas. 1994. aastal pälviti Tema Kuninglikult Kõrguselt Walesi printsilt ülim tunnustus: Kuninglik Kaubatäht. Ühtlasi on tegu prints Charles’i lemmikviskiga. **Mis viskisort?**
9. See vanade roomlaste panteoni liige oli eelkõige kunstide, käsitöö ja töösavuse jumalanna ning õpetajate, kunstnike ja arstide kaitsja - kuid mitte ainult. Tema ohjata olid enamalt jaolt samad valdkonnad, mis kuulusid ka hellenite Athena haldusalasse: tarkus, haridus, teadus, õppimine ning rahutagamine. Tema olemus pärinebki kreeklastelt, kuid nime algupära tuleks otsida etruskide kultuurist. Koos Jupiteri ja Junoga moodustas Roomas kõrgelt koteeritud kolmiku – Kapitooriumi triaadi. Küsitava nime all käivitus mõned aastad tagasi Euroopa digiteerimisalane koostöövõrgustik. **Kes on see jumalanna?**
10. **Kes laulab?** Kuuldav lauljanna alustas oma karjääri folgilauljana, järgnes peaosas muusikalis „Hair“. 1970. aastal kohtas ta Leonard Cohenit, kellega sai alguse pikaajaline koostöö. Lauljanna tuuritas temaga mitu aastat Euroopas, laulis *back*’i neljal albumil ja 1988 andis välja oma edukaima albumi „Famous Blue Raincoat“, kus esitas Coheni loomingut (Cohen lööb kaasa kahes laulus). Tema tuntuimad helindid on ilmselt kaks parima filmilaulu *Oscarit* pälvinud pala – „Up Where We Belong“ (koos Joe Cockeriga), mis jõudis ka kolmeks nädalaks Billboardi edetabeli 1. kohale ning „The Time Of My Life“ (koos Bill Medleyga) filmist „Dirty Dancing“.

Kuma Talvekilb 2008. III plokk

11. Aastail 397-403 oli Kristliku Ida tähtsaim mees Konstantinoopoli patriarh Püha Johannes, kelle hüüdnimi (lisanimi) tulenes tema jutuosavusest. Sellele kuldsuule on liturgiaid komponeerinud nii Rahmaninov, Tšaikovski kui Pärt. Küsitav sõna moodustab ka ühe osa Mozarti ristinimest. Sama nimetuse all teavad Kreeka õigeusklikud Smürna piiskoppi Kalafatist, kelle türklased 1922 lintšisid ning kes hiljem märtriiks ja ortodoksi pühakuks kuulutati. Tartus on samakõlaline interneti-raamatupood. Ja lõpuks – meie meeltes sobitub otsitav sõna hõlpsalt komplekti ühe teise ilmakuulsa mehega, keda on väidetavalt üheksa korda ümber maetud... **Mis nimi?**
12. Küsime moekunstnikku (sünd 1974), kes on oma töödega muutnud prügi luksuseks. Materjalide taaskasutus ja öko-temaatika on sellele Eesti Kunstiakadeemia magistrakraadiga *cum laude* lõpetanud (2002) moeloojale südamelähedased – 2005 esitles ta naturaalsest kangastest loodud omanimelist kollektsiooni, aasta hiljem tutvustas kaubamärki ReUse, mille toodang on valminud kiirmoekettide kasutatud toodetest. Lisaks on ta teinud kostüüme mitmetele etendustele, teda on premeeritud Natalie Mei auhinnaga (2006) ning esitatud ka Kuldnõela nominendiks. **Kes?**
13. Küsitava korvpallivarustusele spetsialiseerunud firma rajasid 1993 aastal Pennsylvania ülikooli tudengid kooliprojektina. Firma nimi on tuletatud ingliskeelsest korvpallizargoonist. Esialgu prooviti tavalist turundust – tooteid värvati reklaamima NBA tähed, ent edu see ei toonud. 1999. aastal paljundati üht madalakvaliteedilist tänavakorvpalli trikivideot, mida levitati korvpallilaagrites, haiglates jne. Nii sai alguse esimene „*Mix Tape*“. Tänapäevaks on sellest välja kasvanud firmaga samanimeline tänavakorvpallitsirkus, mis tänavu ka Tallinnas esines. Küsitava firma vormi kandis viimases valikmängude tsükli ka Eesti korvpallikoondis. **Mis firmast on jutt?**

14. **Kes on piltidel nähtav ja meie seast tänavu lahkunud proua?**

15. Pildil nähtaval ühendil on palju häid omadusi: aitab tähelepanu kontsentreerida, parandab mälu, mõjutab libiidot, aeglustab vananemisprotsesse, kindlustab reproduktiivse süsteemi normaalse arengu ja töö, takistab liigse rasva ladestumist kõhu piirkonnas, kaitseb ateroskleroosi eest südant ja veresooni ning garanteerib luude vastupidavuse. Tegu on olulise androgeeniga, mida leidub nii meeste kui naiste organismis. Selle liiga suur hulk võib Yale'i ülikooli teadlaste kinnitusele hävitada ajurakke (sarnaselt Alzheimeri tõvega). Pärnu „Endla“ mängukavas on samanimeline Andrzej Saramonowiczi komöödia. **Mis aine?**

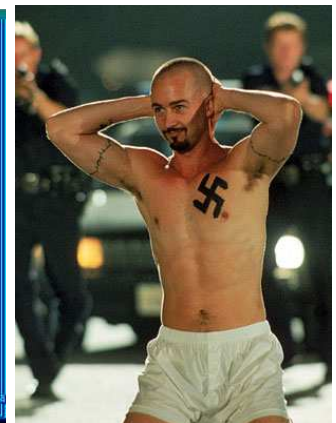
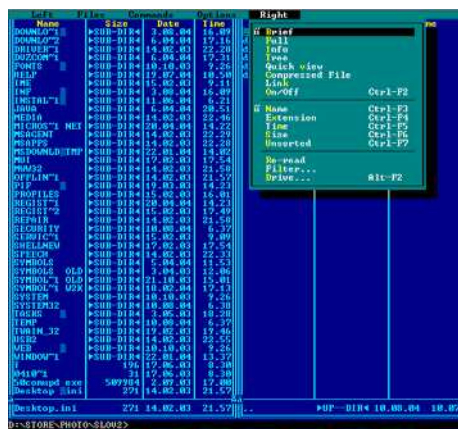
Kuma Talvekilb 2008. IV plokk

16. Küsitav asula on sama nime kandva valla keskus ning tekkis kirikualevikuna; sealne ruumikas ühelööviline kirik pärineb XIII sajandi lõpust ja talitles arvatavasti ka kindlusena. 1682-1697 pastoriks olnud nimekas baltisaksa kroonik Christian Kelch kirjutas seal alevis viibides oma ajaloolise peateose, „*Liefländische Historia*”. Seal sündis ka mitmete ülikoolide audoktor ning kunstiakadeemiade liige Eduard Karl Franz von Gebhardt, tänu kellele pääsesid Euroopasse õpingutele mitmed Eesti kunstilootused. Orina mõis alevi põhjaosas oli nimeka geograafi ja meresõitja admiral Nikolai von Schillingi lapsepõlvkodu. Üsna tuntud on ka sealsed tarmukad pritsumehed ja sangpommisikutajad. **Millisest paigast on jutt?**

17. .... Records on 1956. aastal Norman Granzi poolt rajatud plaadikompanii, mis keskendus jazz-muusikale. Huvituti nimekatest artistidest, uusi talente ei otsitud. 5 aastat hiljem müüdi juba MGM-ile 3 000 000 \$ eest maha; sellele järgnes ehk firma edukaim periood, mil Brasiiliast imporditi Põhja-Ameerikasse *bossa-nova*. 1972 liikus firma *Polygram*’i alla ning senise nime all uusi plaate 1980. aastate keskpaigani välja ei antud. Pärast taaselustamist jäi põhirõhk jazz-klassika taasväljalasetele. 1998, mil *Polygram* liitus *Seagramiga*, ühineti mitme teise grupisisesse plaadifirmaga ..... *Music Company*’ks. Briti pop-bändiga, mis tänavu peale 11 aastast pausi albumi välja andis, neil peale nime midagi ühist pole. **Mis sõna tuleb kirjutada punktiirile?**
18. See rahvakeeli ka liivarulli, pessi, penijüri, koerakala jmt nime kandev 6 - 11 cm pikk ja 3 – 21 g kaaluv karpkalaliste seltsi esindaja (*gobio gobio*) on rulja ja sihvaka kehaga, selg on pealt rohekaspruun ja küljed hõbedased, kaetud sinakate või mustade laikudega. Tumeda seljapoole ning läbipaistvalt rasvvalge kõhupoole piiriks on tume küljetriip; suunurkades on poised. Kala on levinud üle kogu Eesti, enamasti eelistab liivase põhjaga hapnikurikkaid jõgesid-järvi, kuid saab hakkama ka riimvees. Liigub suurtes parvedes veekogu põhja lähedal. Toidulaual on esikohal põhjaorganismid: putukavastsed, limused, taimeosakesed ja kalamari. Kuna püsib kaua elus, kasutatakse sageli õngesöödana angerjate ning lestade püügil. **Mis kalast on jutt?**
19. Sündis puusepa ja kolhoositari perre kolmanda lapsena. Haridustee oli lünklik, 17-aastaselt lõpetas alles töölisnoorte õhtukooli 7. klassi, kuid kümmeaastat hiljem oli juba NSVL Ülemnõukogu saadik. Napi 157 cm kasvu juures mahtus tema rinnale ebaproportsionaalselt palju aumetalli – oli nt Vietnami töökangelane, Karl Marxi ordeni omanik, Aafrika Tähe suure lindi kavaler jne. Temaga seonduvad (vähemalt) kaks kraatrit – ühe tekitas 1968. aastal ise, teine asub Kuu tagaküljel ja kannab tema nime. **Kes?**

20. Mis on piltide ühine nimetaja?

Kuma Talvekilb 2008. V plokk

21. Ta on ehk nimekaim inglise helilooja-minimalist, pianist, libretist ja muusikateadlane. On teinud koostööd selliste filmirežissööridega nagu Neil Jordan, Peter Greenaway, Michael Winterbottom jt. Tuntuim on vast kuuldav muusika Jane Campioni filmile „Piano“, aga äramärkimist vääriwad ka “Gattaca“ (A. Niccol), “9 laulu“ (M. Winterbottom) ning “Ühe armuloo lõpp“ (N. Jordan). Palju muusikat on kirjutanud oma bändile, millega mullu PÖFF-i raames Eestiski esines. **Kes?**

22. Pildil nähtav logo oli kuni 2005. aastani meil tuntud ilmselt vaid väheste fännide seas, kuid tänaseks on olukord vast muutunud ning seetõttu söandame küsida - **mis logo?**

23. **Mis värv?**

- lainepikkus on ~570–580 nm; kood RGB süsteemis (255, 255, 0)
- On Cabo Verde ja Kongo DV lipul, puudub Lesotho ja Liibüa lipul
- Teadjate sõnul olevat sellest abi Parkinsoni tõve ning astma ravi puhul
- Kristluses sümboliseerib Juudast ja ketsereid; ei kasutata liturgilise värvina
- Moliere olevat laval seda värvi riietes kokku kukkunud ja hiljem kodus surnud
- Hispaania jalgpalliklubi Villarreal CF esindusvormi värv peapaelast kuni põlvikuteni
- Wikipedia teabe kohaselt arguse, pettuse ja haiguse, aga ka vaimsuse ning filosoofia värv
- Eneseväärikustunde värv; vastumeelsus selle vastu võib tuleneda enesekindluse puudumisest

24. **Kes?** Ta pärines Leevi soost, sündis Põhja-Aafrikas ja elas Jeruusalemmas. Nagu paljud juudid Rooma riigis, kandis kahte nime – algselt oli selleks heebrea-aramea Johannes. Rändas palju ringi, kaaslasteks nt Barnabas ja Paulus; kuulutas Jeesuse õpetust ning asutas agaralt kogudusi. Arvatakse, et oli Aleksandria kiriku rajaja ja selle esimene piiskop. Pärimuse kohaselt sai Peetruselt teada ning pani kirja suurema osa Jeesuse loost. Ta on kirjutajate, müürseppade, ehitustöölise, korvi- ja vaibapunujate ning klaasikunstnike pühak. Temalt loodetakse abi mitmesuguste valude ja äkilise surma vastu. Ikonograafiliselt kujutatakse teda lõviga/lõvina. Suri märtrisurma – 68 pKr lohistati hobuste järel läbi Aleksandria tänavate seni, kuni Issand tema hinge endale võttis.

25. Pariisist ~70 km kaugusel asub linnake, mis on kuulus peamiselt oma renessansiaegse lossi ja ümbritseva aia poolest. Algselt oli kavandatud jahilossiks, seetõttu andsid õukonnakunstnikud oma parima, et harmoniseerida metsa ja lossi kooseksistentsi. XVI sajandi esimesel poolel sai sellest François I suur kirg – kõik, mida ta kaunist, head ja hinnalist omandas, kuhjas ta sinna. Sealsel 1984. aasta Euroopa Ülemkogu istungjärgul lepiti kokku EL eelarve põhiprintsiibid. Üleüldse on see koht läbi aegade olnud soodus mitmete tähtsate kontraktide sõlmimiseks. *Miami Beachil* võib leida samanimeline luksusliku hotelli- ja rannakompleksi. **Mis paik?**

Kuma Talvekilb 2008. VI plokk

26. Eestis on neid kokku kolm tosinat – Harju-, Tartu- ja Ida-Virumaal. Neist noorim on 27-aastane, vanim aga 57-aastane Arnold Jürisoo, kes jõudehetkil meelsasti patjade tikkimisega tegeleb. Nad on enamasti keskharidusega ning keskmise vanusega tsipa alla 40 eluaasta. Üldiselt vallalised. Nende kogemuste pagas praeguses rollis ulatub mõnest kuust kuni 25 aastani. **Kes nad on?**
27. Kes on see vene böliinade kangelane, kes Ilmeni järve ääres guslit mängivast vaesest moosekandist sirgub muusikaoskuse tõttu ning Vetevalitseja tõhusal toel rikkaks Novgorodi kaupmeheks? Ta abiellub Vetevalitseja tütreaga, kuid et abielu pühitsemata jääb, siis pääseb tagasi kaldale oma naise ning maiste asjaajamiste juurde. Selle sangari sekelduste põhjal on Aleksei Tolstoi kirjutanud poemi ja Nikolai Rimski-Korsakov ooperi. **Kellest on jutt?**
28. Pildil nähtav insener (1898-1978) ühines 1927 Augsburgi tehnikavõttega *BFW* ning mitmed (tema) katastrofaalsed arendused viisid firma juba 1931 pankrotti. Pärast taassündi muutus aga toodangu kvaliteet, muutus ka ettevõtte nimi (1938, muidugi pildilolija järgi). Pärast sõda istus juhtfiguur orjatööjõu kasutamise eest kinni ning ettevõtte pidi ümber orienteeruma teistsugustele tootemudelitele – nt moodulmajad, jõujaamad ja paar pildidel nähtavat. 1968 õnnestus pöörduda põhisuuna juurde ning sel suunal tegutsetakse tänaseni; tõsi küll muutunud nime all ja *EADS* koosseisus. **Mis firma ehk mis on pildil oleva mehe perekonnanimi?**

29. Ta on kirjanik, kultuuriteoreetik, tõlkija ja õppejõud, kes oma kirjanduslikke arusaamu ja maailmanägemist on selgitanud arvukates esseedes ja kriitilistes artiklites. Avaldanud ka luulet – “*Swinburne*” (1995), “*Jazz*” (1999), “*Kornukoopia*” (2001). Esimene luulekogu “*Mustvalge*” ilmus 1986 Max Harnooni varjunime all. Töötas välja 6-astmelise naerutüpoloogia. Tõlkinud esseistikat ja luulet prantsuse, inglise, saksa, hollandi, soome, rootsi ja hispaania keelest. Koos Kalju Kruusaga asutas 2001 tõkeluulele keskendunud internetiajakirja “*Ninniku*”. **Kes?**

30. **Kes on pildidel nähtav mitte-sugugi-mõttetu neidis?**

Kuma Talvekilb 2008. VII plokk

31. Sümbioosina psühhoanalüüsist, psühholoogiast, eksistentsialismist ja ida filosoofiatest sai 1940. aastatel alguse eksistentsiaal-eksperimentaalne teraapia, mille nimetus tuleneb saksa keelest ja tähendab terviklikkust või tervikkujundit. Selle loojad Fritz ja Laura Perls olid vastu liigsele teoreetilisele intellektualiseerimisele ning pidasid märksa kasutoovamaks holistlikku meetodit. Nende rajatud teraapia neli nurgakivi on (1) teadlikuks saamine, (2) kontakt, (3) elamine siin ja praegu ning (4) vastutus; põhiliseks meetodiks on töötamine lõpetamata asjadega – et inimene elaks olevikus (“*Hier-und-jetzt*” / “*Here-and-now*”).
Lihtsalt sõnastatuna on tegu nt ettekandjate võimega meeles pidada suurt hulka erinevaid sööke-
jooke-koguseid, ent unustada need niipea, kui arve on makstud (asi on lõpetatud). **Mis teraapia?**

32. **Kelle ärarikutud nahk?** Vasakpoolne tätoveering oli esmalt pühendatud tema elukaaslasele Winonale, ent kui nende teed lahku läksid, jäi järgi teade „*Wino forever*”. Parempoolne tätoveering on praegusel kujul pühendatud tema pojale Jackile, ehkki esialgsel kujul tähistas see hoopis ühte teist olulist Jacki-nimelist tegelast kõnealuse isiku karjääris. Tema 14 *tattoo* seast leiame ka pühendused tütrekesele Lily-Rose’ile ja ema Betty Sue’le. Oma praegusele kaasale Vanessale pole siiski veel (targu) nahapinda eraldatud. **Kellest on jutt?**

33. Küsime Tunguusi-mandžu rahvast Kaug-Idas Amuuri alamjooksul ja/või nende samanimelist keelt. Selle kirjakeel loodi 1923. aastal ladina tähestiku alusel, kuid hiljem võeti kasutusele vene alfabeet. Nende varasem nimetus oli goldid (kõnelesid goldi keelt). Selle maarahva peamised tegevusalad on kalastus ja küttimine. Usundis on olnud valitsev šamanism, rahvariiete juures on palju kasutatud kalanahku. Praegune rahvaarv ~18 000. Tuntuimad selle rahvakillu esindajad olid omaaegne poplaulja Kola Beldö ja Dersu Uzala (Akira Kurosawa filmikangelane). **Mis rahvas, mis keel?**

34. Nähtavate tööde autoriks on Järvemaal sündinud pallaslane (1901-1980), kelle meelistechnikad olid akvatinta ja ofort. **Kes?**

35. Kuulete (raadio)ajakirjanikku, kes lisaks raadiotööle kirjutab ka ajakirjas „Kodutohter“. Hetkel töötab ta Vikerraadios, on üks „Huvitaja“ autoritest. Raadio 2 juures oli ta tegev alguspäevadest alates ja oma sõnul tegi ta tollal peaaegu kõiki saateid peale uudiste, spordi ja poliitika. Raadio 2 meeskonnas töötas ka tema abikaasa, üks „Mõlamaffia“ tegijatest. **Kellele kuulub see naishääl?**

Kuma Talvekilb 2008. VIII plokk

36. Kes on noor daam valgeis rõivais?

Ühel pildil murrab, teisel seisab. Tema suurvõidust möödus tänava 12. novembril täpipealt 20 aastat... Kes?

37. 2007. aasta Briti fännide poolt kõige inspireerivamaks valitud film, IMDb tabeliliider, läbi aegade parim Oscari-võiduta-linateos (mitte ainsatki Oscarit – oli „Pulp Fiction’i” ja „Forrest Gump’i” aasta) jne... Nii on hinnatud 1994. aasta Frank Darabont’i eepilist draamat, mis vändati Stephen Kingi pea-samanimelise novelli alusel. Läbivaks motiiviks on kahe väga erineva – nii nahavärvilt, sotsiaalselt staatuselt kui ka vanuselt – mehe omavaheliste suhete kujunemise lugu. Meeste nimed olid Andy Dufresne ja Ellis Boyd „Red” Redding. Perfektse rolli tegid peaosatäitjad Tim Robbins ja Morgan Freeman. Mis film?

38. The quick brown fox jumped over the lazy dog

Ilmarahvas nägi ülalolevat Howard Kettleri loodud kirjafonti esmakordselt 1955, mil IBM võttis selle kasutusele kirjutusmasinates. Nime valides sooviti, et see meenutaks inimestele sõnumitoojat, kuid rõhutaks väärikust, prestiiži ja stabiilsust. Kuna fondile õiguskaitset ei võetud, sai sellest varsti kirjutusmasinate standard. Tänapäeval leiab see populaarseim *monospace* (kõikide sümbolite laius on ühesugune) font enim kasutust olukordades, kus sümbolite joondus peab olema püsiv (näiteks tarkvaraarendus). Kui te aga fontides end kindlalt ei tunne, võite õnne proovida mõne varasema tennise esinumbri perekonnanimega. Mis font?

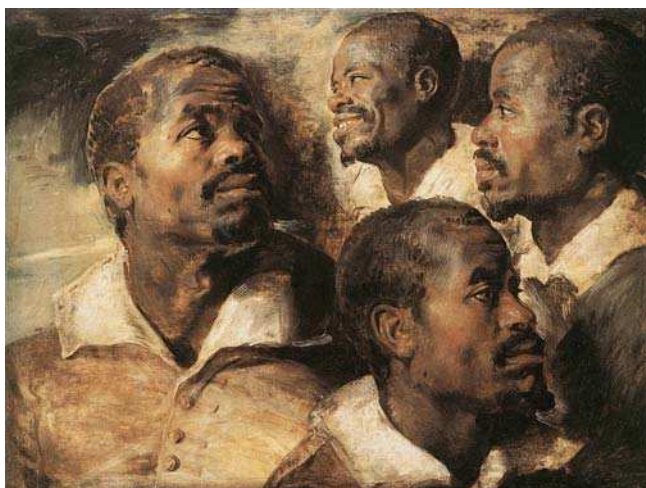
39. Küsime 1907. aastal Eesti Üliõpilaste Seltsist lahkunud liikmete poolt loodud esimest Eesti üliõpilaskorporatsiooni Tartus. Selle värvideks on sinine-roheline-valge. Vabadussõja ajal võeti esimese üliõpilasorganisatsioonina vastu otsus astuda *in corpore* võitlusse. Taasasutati 1988, tagasi saadi ka konvendihooned Vanemuise tänaval, mida vahepeal kasutati ETV Tartu stuudiona. Auvilistlaste hulka kuuluvad teiste seas ka Konstantis Päts ning Friedrich Akel. Mis korp? ?

40. Poolel teel Põhja-Ameerikast Aiasse / 28°13'N 177°22'W / asub loodusreservaat. Idee poolest puutumatu paik, kuid et saarte ümber hulbib hoovustest kokku kantuna maailma suurim prügila, hukkub seal aasta jooksul sündinud poolest miljonist noorest albatrossist ~200 000, pugud plastikust pungil. Varem oli sel maalapil ka USA õhu- ja mereväebaas, mil oli oma roll täita nii II maailmasõjas, külma sõja päevil kui ka konfliktides Korea ja Vietnamiga. Tänapäeval leiab seal vaid mõnikümmend inimasukat. Kuulub Hawaii-Imperaatori ahelikku; pindala on pisut üle 6 ruutkilomeetri. Mis paigakesest on jutt?

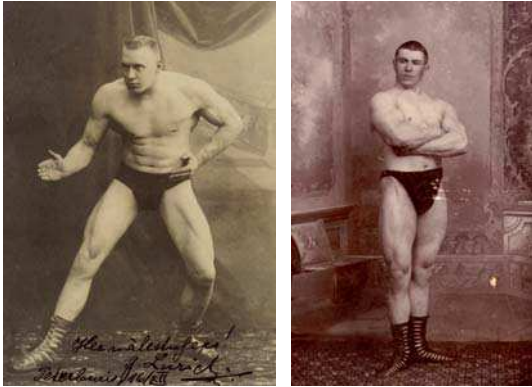
Kuma Talvekilb 2008. IX plokk

41. Ta oli ilmselt 1980. aasta legendaarse Eesti Raadio ja ETV vahelise jalgpallimatši suurim kaotaja. Saaremaal sündinud (1930) kunagise võrkpalluri, kahekordse Eesti meistri ja pikaajalise võrkpalliföderatsiooni juhi parteikarjäär oli seni särav ja laitmatu – juhtiv komsomolitöötaja, Tallinna Linnakomitee osakonnajuhataja, Tallinna Keskrajooni Komitee I sekretär, EKP Keskkomitee liige, ENSV Ülemnõukogu saadik, tele-raadiokomitee esimees... Vahetult enne jalgpallimängu sai Moskvast tööpakkumise Tšehhoslovakkiasse, ent pärast intsidenti kupatati ta hoopis vähetähtsa Kinokomitee esimeheks, kus püsis kuni surmani (1988). Võrkpallureid leiab tema suguvõsast veel – tema vend kuulus NSV Liidu meistrikulla võitnud legendaarse „Kalevi“ ridadesse, tema pojapoeg mängib hetkel Tartu „Pere Leib“ meeskonnas. **Kes oli see parteilane?**
42. 90 aasta taguses Eesti iseseisvusmanifestis on kirjas: „Üle ..... lagendiku laiutab end hävitav korralagedus, ähvardades oma alla matta kõiki rahvaid, kes endise Vene riigi piirides asuvad“. Seda nime kandis Doni jõest ida pool asuv piirkond. Kaukasuses on ..... Värav. Rooma keisririigi ajajärgul nimetati nõnda ka Germaania ja Daakiaga piirnevat, Vislast ida ning Karpaatidest põhja pool paiknevat Ida-Euroopa ala. **Mis sõna tuleks kirjutada punktiirile?**
43. Keemilistelt omadustelt aktiivne leelismetall, mille oksüdatsiooniasete on kõigis ühendites +1. Ainel on looduslikult kaks stabiilset isotoopi massiarvudega 39 ja 41 ning radioaktiivne isotoop massiarvuga 40. Füüsikaliselt on ta pehme, puhas pind on hõbedane ja peegeldab hästi valgust, sulamistemperatuur on 63 °C ja keemistemperatuur 759 °C. See metall on meie organismile hädavajalik närvide ja lihaste talituses ja reguleerib vedeliku tasakaalu organismis; selle puudus tingib väsimust, lihastenõrkust, turseid, kõhukinnisust ja neerude puudulikkust. Mineraali allikad on peamiselt taimsed – rosin, kartul, banaan jne. **Millise keemilise elemendiga on tegu?**
44. Kuulete ühte viis aastat vana helikatket. Filmiloojate tahtel teeb seda häält Mustale Mambale (*dendroaspis polylepis*) halbade kavatsustega lähenev California Kuningmadu (*lampropeltis getulus californiae*). **Mis film?**
45. **Kes on jäädvustanud neegreid?** Saatuse tahtel on ta pidanud elu jooksul maalima nii vasaku kui ka parema käega ning nii mõnigi kord lasknud suure töö ära teha sellidel ja õpipoistel ning ise andnud vaid viimase lihvi.

Kuma Talvekilb 2008. X plokk

46. Nähtavate piltide autoriks on austerlasest päevapiltnik (1855-1929), Venemaa fotoreportaažide teerajaja, kes koos oma perekonnaga dokumenteeris Venemaa ajalugu XIX sajandi lõpust kuni nõukogude võimuni. 1917. aasta sündmused heidutasid päevapiltnikku sedavõrd, et aasta hiljem asus ta elama hoopis oma naise kodupaika Saaremaale, Iide külla, kus jätkas fotoalast tegevust. Ülesvõtetel on kaks kanget Georgi – Lurich ja Hackenschmidt, aga meie küsime, **kes pildistas?**

47. Kes on see naerusuine tütarlaps pildil?

48. Küsime Kagu-Aasiast pärit väikese, pisut pirnikujulise viljaga tsitruselist taime, mida arvatakse olevat hapu laimipuu ja pomerantsi ristand. Tema nimi tuleb türki keelest ja tähendab „Jumala pirni“. Värskest tarbimiseks taime vili ei sobi, kasutatakse vaid töödeldult. Peaaegu valminud vilja koorest pressitud aromaatsed eeterlikku õli kasutatakse laialdaselt parfümeerias (sisaldus ka originaalses *Eau de Cologne*'is) ja toiduainetööstuses – tuntuim on ilmselt sellega maitsestatud must tee, mis on oma nime saanud endise Briti peaministri järgi (1830-1834), ent leiab kasutust ka näiteks aroomiteraapias antidepressandina. Mitmes keeles (ka eesti rahvasuus) kutsutakse sama nimega ka (ilmselt selle tugeva ja omapärase lõhna pärast) aedmonardat. **Mis taim?**

49. Sueebi hõimurühma kuulunud läänegermaani hõim, elas algselt Elbe aladel, hiljem alates I saj eKr Maini ääres. Kuningas Maroboduusi juhtimisel rändasid ajaarvamise vahetuse aegu Böömimaale, kus sätiti suurt hõimuliitu nt koos langobardide ja hermunduuridega, kuid pärast kaotust Arminiuse juhitud heruskidele satuti roomlaste võimu alla. Rooma taktikepi vastu tõusti üles 89 ja 92 pKr, kuid suuremaks vastuhakuks kujunes sõda 166-180 (mis sai nime nende hõimu järgi), mil tungiti Põhja-Itaaliasse. Edaspidi oldi vähemedukad, jäädi jalgu hunnidele ning suure rahvasterändamise ajal hajusid Pannooniasse, Baierisse ja Pürenee taha. **Mis rahvas?**

50. 31.03.1997 ilmus *BBC* ekraanile esimene osa Anne Woodi ja Andrew Davenporti loodud uuest TV-sarjast, mida toodeti kuni 2001. aastani, kokku 365 osa. See mõningate vaatajarühmade seas kultusstaatuse pälvinud sari pälvis lisaks suurele menule sihtrühmas ka tunnustuse kriitikute seas, võites 1998 *BAFTA* auhinna. Tiitelloo põhjal loodud singel jõudis Briti singliedetabelis esikohale. Sarja iga episood kajastab päeva nelja peategelase elust idealistlikus – futuristlikus maailmas, kust mõningate kritiseerijate arvates ei puudu ka viited narkootikumidele ja homoseksuaalsusele. Eesti televaatajatele näitas seda sarja algul TV1, hiljem Kanal 2. **Mis sari?**

Kuma Talvekilb 2008. XI plokk

51. See protestantlikku usuliikumine sai oma tänapäevase kuju eelmise sajandi algul Kansases. Selle õpetus rajaneb peamiselt Uuel Testamendil. Sekti liikmed peavad oma inspiratsiooni allikaks Püha Vaimu väljavalamist apostlitele 50 päeva pärast Kristuse ületõusmist ja usuvad, et Püha Vaimuga ristimine on vaimulik kogemus, mis reeglina toimub kunagi pärast päästetud saamist ning selle tunnuseks on võrastes keeltes kõnelemine. Märkimisväärse edu taga on asjaolu, et liikumise algusest peale on naistel võimalus osaleda vaimulikus töös võrdväärselt meestega. Sekti kuulumist on tunnistanud ka Eesti esitennisist Kaia Kanepi. **Mis sorti usuline liikumine?**
52. See britt pälvis Nobeli kirjanduspreemia 25 aastat tagasi ja suri 15 aastat tagasi 81-aastasena. Oma Nobeli-preemia-kõnes nimetas end kaks korda lollpeaks – võib-olla irooniliselt, sest teda on peetud paadunud pessimistikks. Mitmes teoses lahkab inimeksistenti unikaalsust muutavas ajas, tähelepanu on äratanud “Vaba langemine” ja “Torn”. 1980 pälvis Booker’i auhinna romaaniga “Mereristsed”, mis koos teostega “Tuulevaikus” ja “Tuli laevas” moodustavad trilooia üldpealkirjaga “Teekond maailma lõppu”. Tema tuntuim teos on võetud USA armee õppekavva. **Kes on see kirjanik?**

53. Selle saksa varajase romantismi heliloojale oli elupäevi antud napilt (1809-1847), sestap pidi ta kiirustama. Juba enne 21-aastaseks saamist oli kirjutanud 6 ooperit. Need baseerusid prantsuse vodevillidel ning paistsid silma läbimõeldud ja viimistletud teostuse poolest. Tema tuntuim meloodiakatke pärineb 1843. aastal valminud helitööst „Suveöö unenägu” (*Ein Sommernachtstraum, op 61*; seda me täna ei mängi, aga te võite pildilt näha partituuri). Tegutses menukalt ka dirigendi, pianisti ja organistina, oli Bachi muusika taaselustajaid. Elu lõupäevil kannatas närvihädade ja ületootamise all. Kuulete fragmenti tema „Šoti sümfooniast” (*Schottische*), sümfoonia nr 3 a-minoor ning näete paberil tema kuulsaimaid noote. **Kes oli see kunagine imelaps?**

54. See Kenyas ja Tansaania voolav ~ 400 km pikkune jõgi on nimeosa andnud Kenya tuntuimale loodusreservaadile. Kenya mäestikest algav ja Victoria järve suubuv jõgi on tähtis tegur ka looduse ühes suurimas etenduses – loomade rändes Serengetti tasandike ja eelpoolmainitud rahvusparki vahel. Maist oktoobrini hukuvad tuhanded loomad (peamiselt gnuud) küsitavat jõge ületades, kas siis uppudes või arvukalt esindatud krokodillide lõugade vahel. **Mis jõgi?**
55. Küsime kergelt vedelkütust tarbiva sisepõlemismootori osa, mille optimaalse suuruse saab umbkaudselt arvutada valemiga: $(CID \times RPM \times VE) / 3464$. CID tähistab mootori töömahtu kuuptollides, RPM mootori maksimaalseid pöördeid ning VE on mahuline efektiivsus. Oluline osa on hõrendusel. Suure töömahuga mootorite puhul ühelõõrilisest lihtversioonist mõistagi ei piisa. Kui see on liiga väike, siis toimub muidugi mootori lämbumine kõrgetel pööretel ning kadu võimsuses. Samas, liiga suur see sööb pöördemomenti madalamailt pööretelt ning teeb auto tänavaliikluses liiga uimaseks. **Seda** valides tuleks seega olla ootuste osas realistlik – mida mootorilt tegelikult tahetakse. Pildil näete VAZ 2101 kasutatud detaili, mille alghind ühel tehnikaoksjonil oli möödunud nädalal täpselt 100 krooni. **Millest on jutt?**

Kuma Talvekilb 2008. XII plokk

56. Seda Teise maailmasõja eel jalgpallimaailma valitsenud Itaalia koondise tähtsündajat (1910-1979) on mõnigi kord peetud parimaks Itaalia ründajaks läbi aegade. Koondise eest mängides tuli ta 1934 ja 1938 maailmameistriks ning lõi kokku 33 väravat (53 mängus); selles arvestuses on ta kõigi aegade tabelis teisel kohal. Noorena oli küll AC Milani fänn, aga kuna see klubi ta liigse kõhnuse pärast 13-aastasena välja praakis, ei jäänud üle muud kui minna Milano Interisse. Tema karjäär oli suurepärase – juba esimesel hooajal lõi ta 31 väravat ning kogubilansiks Interi värvides jäi 243 väravat 361 mängus. Võideti ka kolm Serie A tiitlit. Tema nime kannab San Siro staadion, mis tänapäeval on nii Interi kui ka AC Milani kodustaadioniks. **Kellest on jutt?**
57. Küsitava aine keemiline valem on $C_{19}H_{19}N_7O_6$. Meditsiinis tuntakse seda kui vitamiini B₉ ja igapäevakeeles kasutatav nimi tuleneb ladina keelsest sõnast „leht“. Tegemist on väga kergesti laguneva vitamiiniga, mis hävib kiiresti kuumutamisel; seega on selle aine omandamiseks kõige otstarbekam tarbida toorsalateid (vitamiinirikikaimad on petersell, spinat, lehtsalat). Väga kasulik raseduse ajal – aitab ära hoida loote arengudefekte. Suurenenud vajadus selle järele on ka last rinnaga toitvatel emadel. Stressis organism tarbib küsitavat ainet tavalisest märgatavalt rohkem. On kasulik ka meestele, kuna vähendab ebakvaliteetse sperma tootmise võimalust. **Mis aine?**
58. Näete piltidel mõningaid kummalisi rajatisi, mil eluiga üle 70 aasta. Need said koondnime kunagise prantsuse riigimehe järgi ning moodustasid (koos paljude teistega) millegi, mis osutus praktiliselt väärtusetuks, ehkki oli osaliselt kasutusel veel V vabariigi alguseski. Seda on kutsutud ka inimliku rumaluse sümboliks. **Mis nime all on see kompleksi tuntud?**

59. Kui Larry Ellison asus 1977. aastal looma esimest kommertslikku relatsioonilise andmebaasi süsteemi, ei osanud ta ilmselt arvatagi, et kolmekümne aastaga sirgub sellest maailma suuruselt teine tarkvarakompanii (*Microsofti* järel) ning ta ise kuulub kõige jõukamate inimeste seltskonda. Relatsiooniliste andmebaaside turust on nad praeguseks hõlmanud ligi poole ja nende osakaal sel üha laieneval turul kasvab pidevalt. Sama andmebaasisüsteemi järgi on nime saanud ka tarkvarakompanii. **Mis firma andmebaasi süsteemist on jutt?**
60. Von Krahlite teatri kodulehel seisab enne lapsepuhkust teatri kõigis lavastustes osalenud näitlejanna kohta järgmine lühikirjeldus:
Sündis 1972. aastal populaarse lauljanna perekonnas. Sealt on pärit ka tema muusikaarmastuse pisik. 1994. aastal astus Tallinna Kõrgemas Lavakunstkooli, mille lõpetas 1998. aastal näitlejana. Samal aastal asus tööle Von Krahlite Teatrisse. Põhitöö kõrvalt on osalenud erinevates muusikaliprojektides.
Kes on see Ants Lauteri preema pälvinud (2005) näitlejanna? Ta oli 6 aastat kursusevenna Jan Uuspõllu elukaaslaseks, laulis ansambelis Luarvik Luarvik, lööb hetkel kaasa seriaalis „Kodu keset linna“, kuid enamasti teatakse teda siiski kui oma ühes teises seriaalis osaleva ema tütar.

Kuma Talvekilb 2008. XIII plokk

61. Ühel prantsuse keeles kirjutaval kirjamehel on saksakeelse pealkirjaga essee, milles ta sedastab, et väikerahvaid ei erista suurtest mitte rahvaarvu kvantitatiivne kriteerium, vaid midagi sügavamalt - nende jaoks pole eksisteerimine mitte iseenesestmõistetav ja kaheldamatu tõsiasi, vaid lakkamatu silmitsiolek mingi vägevama jõuga, mis nendega ei arvesta ning mis koguni ei pane neid tähele. Otsekui tõestuseks – see essee ilmus 2005, kuid laineid lõi alles 2008, kui tõlgiti inglise keelde ja avaldati *New Yorker*'is... Tema romaanidest on kättesaadavad nt "Nali", "Surematus", "Teadmatus", "Hüvastijätuvallss" jt. Tema isa oli tunnustatud muusikateadlane ja pianist; ta ise on muu hulgas kahel korral astunud kommunistliku partei ridadesse. **Kes?**

62. **Kes on see kaunitar piltidel?** Nii tema endised elukaaslased Leonardo di Caprio ja surflegend Kelly Slater kui ka praegune kallim Tom Brady (ameerika jalgpalli legend) on kõik korduvalt maailma seksikamate meeste hulka valitud.

63. Selle Eestis ilmuva häälekandja esimene number ilmus 1991 sügisel. 15 aastat hiljem ühineti ühe noorema nädalalehega ning ligi poole aasta jooksul ilmuti kahe lehe ühendatud viiesõnalise nimemonstrumi all. Jaanuaris 2007 taastati esialgne nimi. Oma kontseptsiooni kohaselt püütakse olla klassikaline nädalaleht laiale lugejaskonnale; tiraažiks on ~ 14 000, tellijaid >7500. Tellijad saavad lisaks ka naisteajakirja ning kord kuus lisandub temaatiline väljaanne aia-ja-koduhuvilistele. Ilmub reedeti ning jaemüügi hind on 15,90 kr. Eilse 48-lk numbriga esiküljel laiutas Opel ja tagakaanel SMS-laen; reklaami jagus sisussegi – 3. lk Ülemiste, 4. lk Hennessy jne. Alates 5. lk tulid asisemad teemad, hakatuseks sai kiita pressisõber Ivari Padar. **Mis väljaanne?**

64. **Mis bänd?** Omal ajal hevimaailma tipus raevukalt raiunud *metal*bänd on jõudnud mitmel korral vahelduva eduga laiali minna ja taas ühineda ning "vahepauside" aegu rokkinud edasi samas stiilis, ehkki teise nimega. Eestis on esinetud samuti mõlema nime all, kuid juhtkuju on igal juhul sama - madala kasvu (169 cm) kuid kõrge häälega metal-ikoon, kelle eesnime järgi praegust kooslust teatakse. Kuna nad esitavad tänaseni läbisegi vanemat ja uuemat loomingut, ei hakka ka meie vahet tegema ning 2p võite saada nii praeguse kui endise bändi nime eest.

65. Millise Eesti maakonna piir on kõige pikem ja millise piir kõige lühem vastavalt Maa-ameti andmetele seisuga 01.01.2008?

Kuma Talvekilb 2008. XIV plokk

66. Ta võitis oma lemmikalal kolme aasta jooksul kõik mis vähegi võtta oli: 1990 sise-EM ja EM kuld; 1991 sise-MM ja MM kuld, maailma parim kergetõustiklane; 1992 olümpiavõit, sise-maailmarekord ja riigi parim sportlane. Oli 12 aastat abielus ujujaga, kes oli 2 x EM ja 2 x MM ning olümpiapronks. Praegu on tema kaaslasena nii pildil kui eluteel üks teine omaaegne tippportlane, 1993. aasta koduste kergetõustiku MM-võistluste pronksiomanik kümnevõistluses. **Kes on selle küsimuse peategelane?**

67. 27°42'09"N ja 88°08'54"E paikneb üks imposantne mägi, mida kaua aega peeti maailma kõrgeimaks. Kaks kõrgemat tippu on > 8,5 km ning asuvad erinevates riikides – Nepalis ja Indias. Kokku on sel

mäel 5 tippu, nimi tähendabki kohalikust keelest ümberpanduna „viit lumede aaret“. Asub teistest kõrgetest tippudest idas, suhteline kõrgus 3922 m. Kuna temast lõuna poole jäävad tipud on madalad, on ilusa ilmaga hästi nähtav. Idapoolse asendi ja avatuse tõttu lõunatuultele on ilm siiski sageli halb. Esimestena jõudsid selle tippu George Band ja Joe Brown (1955). **Mis mägi?**

68. Tema naine oli tantsija, tantsupedagoog ja koreograaf; tema tütar on näitleja ja teatripedagoog; tema väimeesteks olid nii Jüri Järvet kui Kaarel Karm; ta ise oli „vana ENE“ põhjal 1946-1966 ENSV juhtivaid ehitusalatõtajaid. Pälvis 1919 Vabadussõjas Vabadusristi VR II/3... Elas 1896-1990 ning järelhüüdest võis lugeda: *Rindel ülesnäidatud mehisuse ja rahuajal eeskujulike tööülesannete täitmise eest autasustati Punalipu, kahe Isamaasõja I järgu ja Punatähe ordeniga. Mälestus tulihingelisest patrioodist, heast ja südamlikust võitluskaaslasest jääb püsima.* Aga teda teatakse ka kui kõrvuni võlgades olnud mängurit, ülbet elupõletajat, kiuslikku joodikut, liiderdajat, sahkerdajat, riigireeturit ja Avinurme vennatapulahingu mõrtsukat. **Kes?**

69. **Mis aasta? (+/- 1a = 1p)**

- Toimus Boeing 747 esimene katselend
- Nobeli kirjanduspreemia pälvis Samuel Beckett
- Eurovisiooni laulukonkursi võit läks jagamisele nelja riigi vahel
- BBC andis eetrise esimese osa kultussarjast "Monty Pythoni lendav tsirkus"
- Saksa kantsleriks tõusis Willy Brandt, prantsuse presidendiks Georges Pompidou
- Sündisid Marilyn Manson, Gwen Stefani, Renée Zellweger, Catherine Zeta-Jones
- Surid Dwight Eisenhower, Judy Garland, Hồ Chí Minh, August Sang

70. See antiikmütoloogias Apolloni poolt valeliku Kaarna valvamiseks taeva tõstetud tähtkuju on suurim tänapäeval üldtunnustatud 88-st; tal on koguni 14 naabrit. Eredad tähed selles Eestis kevadeti nähtavas (kerkib kuni 20° horisondi kohale) kujundis praktiliselt puuduvad. Ainus hele ja ühtlasi ainus nimega täht selles piirkonnas on *Alphard* (Üksik). Eestlaste taevast moodustasid küsitava tähtkuju mõned tähed Suure Looga (koos *Proyoniga* Väikesest Penist). **Mis tähtkuju?**

Kuma Talvekilb 2008. XV plokk

71. 1941. aasta oktoobris, kui toimusid lahingud Moskva pärast, viidi mitmed valitsusasutused ja välissaatkonnad üle just sellesse Volga-äärsesse paika. Küsitav linn rajati 1586, aastail 1935-1991 kandis see laiemale avalikkusele suletud sõjatööstuskeskus ühe poliitiku, revolutsionääri ja kodusõja-aegse väejuhi nime. Linna korvpallinaiskond tuli 2005. aastal *Euroleague* võitjaks. Linnaga sama nime all teati ka ühte VAZ autotehastes toodetud seeriamudelit. **Mis linn?**

72. Küsitav Briti animaator jõudis laiema avalikkuse tähelepanu alla 1986. aastal, mil ta animeeris Peter Garbieli „*Sledgehammer*“ video. Nukufilmiloojate absoluutsesse tippu tõusis ta kohe oma esimeste teostega - 1989 aastal nägid inimesed esimest korda leiutaja Wallace'i ja tema truu koera Gromiti seiklusi. Esimese täispika animafilmini jõudis ta 2000, mil linastus „*Chicken run*“. Meie televaatajatele on tuntud ka Eesti Televisioonis näidatud lühianimatsioonid „Loomasuu ei valeta“, mis räägivad läbi inimliku musta huumoriprisma erinevate loomade "rasket ja probleemiderohkest elust". Ta on viis korda nomineeritud Oscarile, võitnud neist neli ja alla on tulnud vanduda ka vaid iseendale. **Kellest on jutt?**

73. See suhteliselt pikkade jäsemetega ahv (*Papio cynocephalus*) paavianide perekonnast elutseb Ekvatoriaalses Ida-Aafrikas. Ta on kollaka karvastikuga ja pea meenutab koera oma. Isased võivad kasvada üle meetri pikkuseks ning kaaluda üle 30 kg, emased on palju väiksemad, kaaludes kuni paarkümmend kg vähem. Liiguvad karjakaupa (20-180 isendit) ning kahjustavad tihtilugu istandikke. „Sandori loomalogudest“ võime lugeda, kuidas sedasorti Bobo-nimelist elukat kord Kadrioru pargis puude otsast alla meelitati. On Punases raamatus ja paljudes loomaaedades. **Mis elukas?**

74. **Kes on pildi peal nähtav Eesti tippkokk?** Restoran „Stenus“, mille *chef*iks küsitav isik on, pälvis 2004-2007 parima gurmeerestorani auhinna – „Hõbelusika“; tema ise võitis parima koka autasu 2007.

75. Küsitav mees sündis 1920 ning teenis II maailmasõjas Briti õhujõududes, 1950. aastatel oli aga Briti hipodroomi suuremaid staare, kelle karjääri katkestas kukkumine. Pärast seda valis ta krimikirjaniku tee ning tõusis taas tippu – tema enam kui 40 haaravat ja harivat põnevikku on saanud bestsellereiks. Teoste sündmustik leiab enamasti aset autorile hästi tuttavas kahe- ja neljajalgsete maailmas. USA kriminaalkirjanikud on talle omistanud suurmeistri tiitli ning lisaks on ta pälvinud hulga Briti Kriminaalkirjanike Assotsiatsiooni auhindu. Viimased raamatud on kirjutatud kahasse poeg Felixiga. **Kes on see pika staažiga kirjamees?**

Kuma Talvekilb 2008. XVI plokk

76. Tallinna glamuurimaailmale andis ta endast esimest korda märku 14-aastaselt, kui alustas oma koolis *moeshow*'de korraldamist; aasta hiljem kasvas sellest Supernooa. Järgnesid edukad missioonid *Vibe*'is, ööklubis *BonBon* ja *Club Hollywood*'is; veidi hiljem aitas luua skandaalset *Angelit*. Uusi väljakutseid leidmata otsustas vahelduseks Inglismaale kogemustejahile minna. Paar aastat tagasi ilmus avalikkuse ette veel ühe tema „lapsuke“ – elustiiliagentuur *DeLuxe*. Ülikooli pole hakkaja neiu veel pürginud (pole kindel, mida õppida sooviks), ent kavatseb seda edaspidi teha – arvatavasti välismaal. Omab karates rohelist vööd; sportlik säde on ilmselt pärit isalt, kes on Eestis tunnustatud terava silma ning otsese ütlemisega kergejõustikutreener. **Kes?**

77. Sellesse perekonda (*festuca*) on koondatud kuival maal kasvavate kõrreliste liigid, mida tuntakse kasteheina, aasheina, maaheina ja teiste nimede all. Eestis eristatakse perekonna 11 liiki, lisaks esineb mitmeid liikide variatsioone. Enamik on Eestis tavalised taimed, kuid kolm liiki – mets-....., polesje ..... ja tõmmu ..... – on leviku poolest haruldased, mets-..... koguni looduskaitse all. Perekonna liike võib enamasti kohata kuivades kasvukohtades (niitudel, liivikutel, teeservadel jne), kuid harilikku ... leidub ka madalsoodes. Punane ..... on populaarne murutaim, mida suure tallamiskindluse tõttu kasutatakse tihti jalgpallimurudes. Kasvavad kasvukohal kas mätastena (mets-.....) või murusana. Kõrgus on alates 10 cm (liiv-.....) kuni 150 cm (roog-.....). **Mis taimeperekond?**

78. Kes on mees mundris ?

79. Mis ansamblit kuulete?

80. Küsime tenniseässa, kes lisaks heale mänguoskusele on paljudel meeles ka õõvastava pahkluuviigastuse tõttu (1995); tiptennisest loobus juba enne 30 eluaastat. Võitis Wimbledoniturniiri nii üksik- kui paarismängus (koos John McEnroe'ga, eepilises 5-tunnises-mängus) ning lisaks veel hulga kausse ja karikaid - *Masters Cup*, *Grand Slam Cup*, *Davis Cup*, *Hopman Cup*, *World Team Cup*... jne. Oma läbimurdeaastal (1991) valiti riigi parimaks sportlaseks, hiljem lisandus auhinnakollektsiooni ka olümpiakuld. **Kes on see tiitlitega pärjatud spordimees?**

**Eesti paarismälumängu karikasarja 2008/2009 V etapp.
Kuma Talvekilb. Paide, 20. XII 2008. Vastused**

1. Aleksander Solženitsõn	RM	41. Raimund Penu	PN
2. Paul Wolfowitz	PN	42. Sarmaatia	RM
3. Kabala	RM	43. Kaalium	PN
4. Laskesport	RM	44. Kill Bill	RM
5. Maandus	PN	45. Peter Paul Rubens	RM
6. Brasiilia	RM	46. Carl Oswald Bulla	PN
7. Kameelia	RM	47. Grit Šadeiko	RM
8. Laphroaig (10 aastat vana)	PN	48. Bergamot	PN
9. Minerva	RM	49. Markomannid	RM
10. Jennifer Jean Warnes	PN	50. Teletupsud	PN
11. Chrysostomos (Krisostomos, ... <i>etc</i>)	RM	51. Nelipühilased	PN
12. Reet Aus	PN	52. William Gerald Golding	RM
13. And 1	PN	53. Jakob Mendelssohn Bartholdy	RM
14. Nonna Mordjukova	PN	54. Mara	PN
15. Testosteroon	RM	55. Karburaator	RM
16. Järva-Jaani	RM	56. Giuseppe Meazza	PN
17. Verve	PN	57. Foolhape	PN
18. Rünt	PN	58. Maginot' liin	RM
19. Juri Gagarin	RM	59. Oracle	PN
20. Norton	RM	60. Liina Vahtrik	PN
21. Michael Nyman	PN	61. Milan Kundera	RM
22. Tennessee Titans	PN	62. Gisele Bündchen	PN
23. Kollane	RM	63. Den za Dnjom	RM
24. Markus	RM	64. Accept / U.D.O.	RM
25. Fontainebleau	RM	65. Saaremaa, Järvamaa	PN
26. Eluaegsed vangid	RM	66. Heike Henkel (ja Paul Maier)	RM
27. Sadko	PN	67. Kangchengjunga	RM
28. Messerschmitt	RM	68. Nikolai Trankmann	RM
29. Hasso Krull	RM	69. 1969	RM
30. Aleksandra Kostenjuk	RM	70. Hüdra	PN
31. Gestalt	PN	71. Samara	PN
32. Johnny Depp	PN	72. Nick Park	PN
33. Nanaid; nanai keel	RM	73. Babuiin	RM
34. Aino Bach	PN	74. <i>chef</i> -kokk Tõnis Siigur	PN
35. Riina Reiman-Männiste	PN	75. Richard Stanley (Dick) Francis	RM
36. Heli Mets	RM	76. Maret Soom	RM
37. <i>Shawshank Redemption</i> (Shawshanki lunastus)	RM	77. Aruhein	PN
38. Courier	PN	78. Tõnu Aav	RM
39. korp! Fraternitas Estica	PN	79. Mahavok	PN
40. Midway	RM	80. Michael Detlef Stich	RM

Küsimustega kimbutasid: Priit Naruskberg
Rait Männik